

Znaczenie nauki języka ojczystego w osiągnięciach szkolnych uczniów dwujęzycznych w Danii i Szwecji

„Remedium” - w poszukiwaniu skutecznych form współpracy rodziców i nauczycieli w edukacji ojczystej polskich uczniów migracyjnych

Nordycka Unia Oświaty Polonijnej
Bergen 2012

KONWENCJA O PRAWACH DZIECKA ONZ

1. Państwa - Strony podejmują działania mające na celu poszanowanie prawa dziecka do zachowania jego tożsamości, a w tym obywatelstwa, nazwiska, stosunków rodzinnych, zgodnych z prawem, z wyłączeniem bezprawnych ingerencji.
2. W przypadku gdy dziecko zostało bezprawnie pozbawione części lub wszystkich elementów swojej tożsamości, Państwa - Strony okażą właściwą pomoc i ochronę celem jak najszybszego przywrócenia jego tożsamości.

MSZ

Projekt Planu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą w 2013 r.

”Zapewnienie osobom polskiego pochodzenia i Polakom przebywającym za granicą możliwości nauki i języka polskiego oraz szeroko rozumianej wiedzy o Polsce to nie tylko utrwalanie tożsamości i tradycji kulturowej, ale także tworzenie szansy rozwoju intelektualnego i społecznego.

Język ojczysty jest nie tylko nośnikiem polskiej tradycji i kultury, lecz również narzędziem otwierającym dostęp do jej zasobów intelektualnych, w tym zwłaszcza publikowanych badań i osiągnięć naukowych.”

III Kongres Polskich Towarzystw Naukowych na Obczyźnie

„Młodzież polska na obczyźnie – zadania edukacyjne”

Kraków 7-11 września 2011

Deklaracja Krakowska

”Najważniejszym zadaniem władz III RP w tym zakresie jest udzielanie znaczącej pomocy istniejącym oraz powstającym za granicą placówkom polskiej i polonijnej oświaty. Należy to czynić przy zachowaniu różnorodnych form kształcenia oraz autonomii szkół, w duchu szacunku dla bogatej tradycji polonijnej oświaty.

Główny kierunek wspomagania polskiej i polonijnej oświaty za granicą należy zdefiniować jako: podtrzymywanie oraz rozwój znajomości języka i kultury polskiej, będących tworzywem w procesie konstruowania wielokulturowej tożsamości, otwartej zarówno na kraj pochodzenia jak i na kraj osiedlenia”.

Integracja dzieci - imigrantów w szkołach w Europie

Sieć Euridice 2009

- Biegła znajomość języka ojczystego jest bardzo ważna dla uczniów-imigrantów. Może ułatwić imigrantom uczenie się języka wykładowego, co będzie stymulowało ich rozwój we wszystkich sferach.
- Ponadto "sposób, w jaki ich język ojczysty jest postrzegany w społeczeństwie goszczącym pomaga wzmacniać poczucie własnej wartości i tożsamości dzieci-imigrantów oraz ich rodzin".

Ważne pytania

- jak kwestię znaczenia nauki języka ojczystego w osiągnięciach szkolnych uczniów dwujęzycznych postrzega się w badaniach przeprowadzanych w krajach nordyckich?
- jak postawy wobec języka ojczystego migrantów wpływają na kształtowanie kodyfikacji prawnych w tych krajach?
- jakie są, czy mogą być konsekwencje przeprowadzonych badań dla polityki językowej a więc integracyjnej wobec uczniów dwujęzycznych?

MSZ
Plan Współpracy z Polonią i Polakami
Za Granicą w 2013 r.

”Zbadanie oraz opisanie procesów i zjawisk zachodzących w polskiej diasporze wymaga prowadzenia stałych i opracowywania ekspertyz naukowych niezbędnych do właściwego kształtowania polityki polonijnej państwa polskiego ”

TOSPROGEDE ELEVERS UNDERVISNING I DANMARK OG SVERIGE

Nauczanie dwujęzycznych uczniów w Danii i Szwecji

Co to jest AKF?

- AKF jest to instytut badawczy zajmujący się badaniami stosowanymi, ukierunkowanymi na pomoc regionom i gminom. Badania AKF mają przyczynić się do rozwoju sektora publicznego poprzez obiektywne ekspertyzy różnorodnych zjawisk i procesów przebiegających w społeczeństwie.
- AKF został założony w kwietniu 1975 roku w wyniku reformy samorządowej przeprowadzonej w 1970 roku. AKF jest finansowany częściowo z dotacji państwowej, a częściowo z dotacji z programów badawczych i badań.

■ **Autorzy raportu:**

Jill Mehlbye, Beatrice Schindler Rangvid, Britt Larsen, Anders Fredriksson, Katrine Sjørnslev Nielsen - pracownicy naukowcy instytutu AKF zajmujący się problematyką edukacji dzieci i młodzieży, edukacją uczniów dwujęzycznych, problemami integracji, a także analizą osiągnięć szkolnych uczniów, pomiarem dydaktycznym, rezultatami testów narodowych i wyników porównawczych PISA.

Skąd wynikają różnice w osiągnięciach uczniów dwujęzycznych w Danii i Szwecji?

Det Nationale Institut
for Kommuners og Regioners
Analyse og Forskning

- Badania obejmują organizację, zarządzanie, umiejętności dydaktyczne i pedagogiczne warunki także konkretne działania i inicjatywy, które mogą mieć wpływ na to, czy szkoła może osiągnąć dobre wyniki w nauce uczniów dwujęzycznych.
- Badania zostały przeprowadzone także w oparciu o wywiady jakościowe z uczniami, nauczycielami, dyrektorami, kadra zarządzającą oraz szczególnie ważnymi osobami w administracji i polityce społecznej sześciu gmin i sześciu szkół w Danii i Szwecji

Nauczanie dwujęzycznych uczniów w Danii i Szwecji – cele i metodologia raportu

Fakty

- Uczniowie-imigranci są w tyle za duńskimi uczniami w zakresie umiejętności przedmiotowych, co przyczynia się do zmniejszenia ich szans w dalszej edukacji i ich szans na rynku pracy.
- Pomoc w ostatnich latach dla uczniów-imigrantów w szkołach była różna w Danii i Szwecji.
- Dotychczas nie prowadzono systematycznych badań różnic między podejściem obu krajów do nauczania uczniów z rodzin imigrantów.

Cele

- zidentyfikowanie podobieństw i różnic w podejściu w Szwecji i Danii do nauczania uczniów ze środowisk imigranckich,
- przyczynienie się do wysiłków na rzecz podniesienia szkolnych osiągnięć uczniów dwujęzycznych
- Pomoc w decyzjach i koniecznych interwencjach w celu poprawienia osiągnięć uczniów migrantów

Badane wskaźniki

- Dane statystyczne i studium przypadku sześciu szkół w Danii i Szwecji.

Nauczanie dwujęzycznych uczniów w Danii i Szwecji – struktura raportu

W **pierwszej części** raportu dokonano analizy, czy istnieje związek pomiędzy etnicznym i społecznym pochodzeniem uczniów migrujących i ich szkolnymi osiągnięciami a uczestnictwem w edukacji w języku ojczystym, co jest szczególnie ważne dla osiągnięć uczniów-imigrantów w Danii w stosunku do imigrantów mieszkających w Szwecji.

Druga część stanowi opis podstawy statystycznej dla wyboru reprezentatywnych szkół w Danii i Szwecji w celu przeprowadzenia jakościowych badań.

Poza wynikami przeprowadzonych badań nad znaczeniem edukacji w języku ojczystym uczniów imigrantów mieszkających w Danii (na podstawie danych PISA), przeprowadzono analizę statystyczną opartą na duńskim i szwedzkim rejestrze danych.

Nauczanie dwujęzycznych uczniów w Danii i Szwecji – struktura raportu

- Badanie jakościowe ilustruje różnice w przepisach dotyczących szkół w ramach gmin i celach dla szkół, jak również w realizacji nauczania w szkołach.
- Zbiór danych składa się z:
 1. dokumentacji badań krajowych ram działania wobec uczniów imigrantów żyjących w obu krajach
 2. jakościowej analizy porównawczej wysiłków szwedzkich i duńskich szkół podejmowanych wobec uczniów migrujących
- Szkoły są wybierane na podstawie wyników, które są stabilne na poziomie lub powyżej średniej pod względem wyników testów uczniów-imigrantów w 9. klasie.
- W studium przypadku zbadano te szkoły według ich zdolności do ponoszenia wysiłków, by pomóc dwujęzycznym uczniom.

Nauczanie dwujęzycznych uczniów w Danii i Szwecji – podobieństwa w podejściu do uczniów dwujęzycznych w Danii i Szwecji

- Celem rządów obu krajów jest to, aby wszyscy (95%) młodzi ludzie mieli wykształcenie średnie. Istnieją również ustalone kluczowe umiejętności, które uczniowie muszą osiągnąć na każdym poziomie.
- W obu krajach są przeprowadzane regularnie testy osiągnięć w przedmiotach podstawowych na pewnych poziomach jakości.
- W obu tych krajach jest szczególna koncentracja na umiejętnościach uczniów w szwedzkim / duńskim, matematyce i angielskim.
- W obu krajach wprowadzono swobodny wybór szkoły. Ocenia się, że przynosi to w obu krajach wzrost segregacji szkół pod względem odsetka uczniów dwujęzycznych.
- W obu krajach są organy rządowe powołane do pełnienia funkcji informacji i nadzoru. Ponadto Szwecja ma specjalną inspekcję o nazwie "Skolinspektionen", która jest instytucją, regularnie monitorującą szkoły pod kątem realizacji głównych celów i kryteriów jakościowych.

Nauczanie dwujęzycznych uczniów w Danii i Szwecji – podobieństwa w podejściu do uczniów dwujęzycznych w Danii i Szwecji

- W obu krajach gminy i szkoły sporządzają sprawozdania i przesyłają informacje dla decydentów politycznych o tym, czy zostały osiągnięte cele postawione przed gminami i systemem szkolnym.
- W obu tych krajach większość przydzielonych szkołom środków finansowych obliczona została na podstawie przekroju społeczno-gospodarczego mieszkańców, ale niekoniecznie na podstawie proporcji imigrantów w okolicy.
- W obu krajach oferuje się nowo przybyłym imigrantom nauczanie w klasach wstępnych duńskiego / szwedzkiego jako drugiego języka, a organizacja tego nauczania jest podobna.
- Ponadto w obu krajach jest koncentracja na świadomości językowej wśród nauczycieli i kadry kierowniczej szkół w ramach głównego nurtu edukacji (kształcenie duński / szwedzki) - coś, co również przynosi korzyści dla dwujęzycznych uczniów.

Nauczanie dwujęzycznych uczniów w Danii i Szwecji – różnice w podejściu do uczniów dwujęzycznych w Danii i Szwecji

Konstatacja - Sposób, w jaki oba kraje budują swoje systemy szkolne jest bardzo podobny, ale...

- Istnieją znaczące różnice w podejściu do uczniów dwujęzycznych w Danii i Szwecji
- w Szwecji, szwedzki jako drugi język jest samodzielnym przedmiotem z możliwością egzaminu maturalnego
- w niektórych szwedzkich szkołach są przedmioty nauczane w języku ojczystym ucznia
- w Szwecji oferuje się uczniom naukę języka ojczystego, jeżeli co najmniej pięciu uczniów wyraża taką potrzebę

Nauczanie dwujęzycznych uczniów w Danii i Szwecji - różnice w podejściu do uczniów dwujęzycznych w Danii i Szwecji

- w Szwecji wspiera się język ojczysty ucznia i jego kulturę
- W Szwecji oferuje się specjalną pomoc native speakerów dla uczniów dwujęzycznych w lekcjach lub poza czasem szkolnym
- w Danii jest nacisk na naukę duńskiego i duńskiej kultury

Nauczanie dwujęzycznych uczniów w Danii i Szwecji – różnice w postawach

- Postawy wobec dwujęzycznych uczniów i ich języka ojczystego i kultury wydają się być różne w Szwecji i Danii.
- W Danii jest znacznie większy nacisk na uczniów, by uczyli się duńskiego i duńskiej kultury, podczas gdy w Szwecji na równi wspiera się uczniów w opanowaniu języka ojczystego oraz ochronie ich oryginalnej kultury
- Dla przykładu zachęca się rodziców w niektórych szwedzkich szkołach do czytania książek na głos w domu w swoim ojczystym języku.

Nauczanie dwujęzycznych uczniów w Danii i Szwecji – wyniki

Badanie ilościowe pokazuje, że:

- jest na ogół więcej podobieństw niż różnic w nauczaniu imigrantów mieszkających w Danii i Szwecji
- Nie ma znaczących różnic pomiędzy warunkami socjalnymi uczniów dwujęzycznych w w stosunku do imigrantów mieszkających w Szwecji

Nauczanie dwujęzycznych uczniów w Danii i Szwecji – wyniki

Badanie wykazało, że:

- dwujęzyczni uczniowie w Danii mogą poprawić rezultaty czytania ze zrozumieniem, **uczestnicząc w nauczaniu języka ojczystego**
- Uczniowie dwujęzyczni w Szwecji, którzy korzystają z nauki języka ojczystego, mają lepsze oceny zarówno w szwedzkim jak i w matematyce
- im więcej uczniów jest zaangażowanych w naukę języków ojczystych w Szwecji, tym lepsze rezultaty osiągają w matematyce
- w Danii efekt edukacji w języku ojczystym nie jest jednoznaczny ponieważ warunki dla nauczania języka ojczystego różnią się od gminy do gminy. Sugeruje to, że ramy i warunki do nauczania języka ojczystego mają wielkie znaczenie dla rezultatów w nauce

Nauczanie dwujęzycznych uczniów w Danii i Szwecji – konkluzje

- Są duże różnice między Danią i Szwecją w kategoriach postaw wobec języka ojczystego i kultury środowiska i otoczenia uczniów-imigrantów
- wyniki ilościowego badania sugerują, że ramy związane z nauczaniem języka ojczystego są ważne
- W Szwecji ma duże znaczenie to, że opanowanie języka ojczystego przez uczniów jest założeniem do ich nauki szwedzkiego,
- szwedzki jako drugi język jest traktowany priorytetowo

Nauczanie dwujęzycznych uczniów w Danii i Szwecji – konkluzje

- □ □ uczestnictwo w edukacji języka ojczystego w Danii może poprawić u uczniów czytanie ze zrozumieniem
- ogólnie **wysoki poziom uczestnictwa w nauczaniu języka ojczystego** w szkole ma szczególne znaczenie dla wyników w matematyce w Szwecji, im więcej dzieci migrantów w szkole uczestniczy w edukacji w języku ojczystym, tym wyższe osiągają wyniki w matematyce
- **Wyniki badań powinny wskazać, jakie ramy i warunki prowadzenia nauczania języka ojczystego i kultury uczniów dwujęzycznych dają najlepsze rezultaty**

Strategia współpracy z rodzicami w krajach nordyckich

- wychowanie dzieci w duchu wielojęzyczności i wielokulturowości jest wartością podwójną
- wzmacnia tożsamość i poczucie własnej wartości poprzez łączenie kodów kultury polskiej i kraju zamieszkania
- ułatwia, jak pokazują wyniki tego raportu, osiąganie dobrych rezultatów w nauce szkolnej

Marcus, mama Marcusa i jego polska nauczycielka

